

Vejen mod selvstændighed

Vejen mod de afrikanske staters selvstændighed var præget af en række fællestræk, men også mere specifikke forhold for de enkelte lande. Ghana fik, som det første vestafrikanske land, selvstændighed i 1957. Herefter rullede afkoloniseringsbølgen hen over Afrika og med få undtagelser blev de afrikanske kolonier afkoloniseret i perioden 1957-1964, heriblandt Congo i 1960 og Kenya i 1963.

Afkoloniseringen krævede langvarig kamp og politiske forhandlinger i Kenya. I Congo foregik en ekstrem hurtig proces, hvor landet på ganske få måneder gik fra fuldstændig belgisk overherredømme til fuldstændig selvstændighed. I Ghana var det en stor, veludviklet og stærk afrikansk elite, der forstod at knytte massernes utilfredshed med de dårlige sociale forhold sammen med kampen for selvstændighed.

Afkoloniseringen og frigørelsen fra moderlandet er en kompliceret historisk proces. Analytisk kan processen blive mere overskuelig ved at fokusere på tre forskellige **årsagsforklaringer**. Moderlandscentrerede, nationalistiske og internationale. Hvilken forklaring, der har den største betydning, afhænger til en vis grad af den enkelte historikers tolkning og til en vis grad af, hvilket afrikansk land der er i fokus. Forklaringerne hænger ikke desto mindre sammen og påvirker hinanden som billardkugler, der støder sammen. Afkoloniseringen foregik som et komplekst og kaotisk spil billard, hvor mange kugler, mange spillere og mange huller var i spil på en og samme tid. Et spil, hvor der ikke var enighed om målet eller vejen dertil. Var målet en løs føderation eller en centralt styret enhedsstat? Var målet uafhængighed, i hvilken form og i hvilket tempo? Et eksempel er Congo i 1959. Nogle talte om uafhængighed om 75 år; andre sang om, at uafhængigheden var lige om hjørnet.

Ved bordet var der primært **tre spillere**, som holdt hver deres billardkø. Moderlandet, kolonien og det internationale samfund. Ved den enkelte billardkø var der midlertidigt langt fra enighed om, hvordan spillet skulle spilles. Fx blev congolesernes kø styret af vidt forskellige grupper som den vestligt uddannede elite, traditionelle høvdinge, kirken, arbejderne, bønderne, unge, gamle, folk fra forskellige egne og folk med forskellig etnicitet. Analysen ville altså blive mere kompleks, hvis man medtænkte, at de enkelte aktører kun sjældent talte med én stemme.

Forskellige årsagsforklaringer på afkoloniseringen

1. Moderlandscentrerede årsagsforklaringer
 - Kolonierne blev en økonomisk byrde, og deres magtpolitiske betydning var mindsket.
2. Nationalistiske og anti-kolonialistiske årsagsforklaringer
 - Pres fra de lokale for selvstændighed.
3. Internationale årsagsforklaringer
 - Begge supermagter var erklærede anti-kolonialister, og FN gik aktivt imod kolonialisme. Desuden var tidsånden præget af idéer om selvstændighed.

<https://afrikashistorie.systime.dk/?id=164>